

FOA KONGRES 2004

faglighed og tryghed

Mundtlig beretning

Pædagogisk sektor

Grafisk tilrettelæggelse af omslag: Joe Andersson og Maja Honoré

Forsidefoto: Ib Lindstrøm Ibsen

Layout og indhold: Pædagogisk sektor

Oplag: 750 expl.

Tryk: FOAs trykkeri

Indhold

Indledning.....	4
FOA Kongres 2004.....	7
Faglighed	7
Synlighed	8
Udvikling af dagplejens pædagogik.....	10
Faglig anerkendelse og identitet	10
Uddannelse og undervisningsmateriale	11
Pædagogiske læreplaner	12
Frit valg og puljeordninger	14
Socialministeriets rapporter.....	15
Omstilling i dagtilbud	17
Under- eller sammenlægning	17
Individuelle forhandlinger	18
Erfaringsudveksling	19
Kommunalreformen.....	20
Fusionsplaner mellem FOA og PMF.....	21
Dialog med de lokale afdelinger	22
Tak for jeres opbakning	25

Indledning

Pædagogisk sektors aktiviteter i det forløbne år er beskrevet i den skriftlige statusrapport, som er sendt til jer forud for sektorårsmødet. I denne mundtlige beretning vil vi se fremad – hvad er tendensen på dagtilbudsområdet, og hvordan berører det sektorens arbejde?

På dagtilbudsområdet har vi i den grad mærket, at vi fik en ny regering i 2001. Det vil også præge dette års mundtlige beretning. Børne- og ungeområdet er for alvor kommet på politikernes dagsorden både i Folketinget og i kommunerne. Alle ønsker at markere sig i debatten. Et af de seneste eksempler herpå er familieministerens forslag om bedstemor-ordninger. Alene ved at etablere et Ministerium for Familie- og forbrugsanliggender sender regeringen et signal til børnefamilierne om, at den prioriterer netop deres område højt.

Spørgsmålet er om denne prioritering er reel? Det, regeringen indtil videre har gjort, er at afsætte 100 millioner kroner på finanslovsforslaget 2005 med det formål at gennemføre pasningsgaranti i alle kommuner ved lovgivning. Det er et beskedent løfte – især fordi kun 22 af landets kommuner ikke allerede har pasningsgaranti. I øvrigt betyder det, at de kommuner, der ikke hidtil har levet op til deres forpligtelse, nu belønnes med flere økonomiske ressourcer.

De børnefamilier, som bor i landets øvrige kommuner *med* pasningsgaranti, får intet ud af regeringens satsning på børneområdet. Derimod lægger regeringen op til besparelser på 800 millioner kroner på børnepasning, samtidig med, at prisen på dagtilbud stadig stiger. Flertallet af de danske børnefamilier vil ikke mærke noget til regeringens ”prioritering” af dagtilbudsområdet.

Regeringen har desuden fremlagt en lang række forslag til mere frit valg og nye private pasningsordninger. Med vanlig ildhu gennemfører regeringen de ideologiske målsætninger om at markedsføre børnepasningsområdet, i stedet for at anvende ressourcerne mere fornuftigt på at sikre kvalitet i pasningen for alle børn.

Ønsket om frit valg kommer ikke fra forældrene. Meget få forældre ønsker at få deres børn passet i private ordninger. Kun 3.219 børn blev passet i private ordninger med tilskud fra kommunen i 2003. Det svarer til under 1 pct. af alle de børn, der passes i alderen 0-5 år. Vi reagerer stærkt mod den privatiseringstrang, som regeringen har. Det er vores holdning, at de økonomiske ressourcer, der er til rådighed, er langt bedre givet ud på at forbedre kvaliteten i den kommunale pasning, frem for at øge det frie valg, som forældrene tydeligvis ikke er interesserede i.

En undersøgelse gennemført af Kommunernes Landsforening i 2003 viser, at forældrene generelt er tilfredse med den kommunale dagpasning. Ni ud af ti forældre er tilfredse eller meget tilfredse med de kommunale dagtilbud – og allermest er de tilfredse med dagplejen.

Derfor er det meget svært at forstå, at kommunerne flere steder vælger at amputere dagplejen. Under dække af smukt formulerede målsætninger om ”helhed i børns hverdag”, fjerner de dagplejens ledelse og splitter dagplejen op i mindre enheder, som de lægger under institutionerne.

Vi er klar over, at kommunerne står i en klemt økonomisk situation, og at det, de søger, er mere ledelse for pengene. Men det er daginstitutionerne, der er for små til fremtidens ledelsesstruktur – ikke dagplejen. Alligevel vælger nogle kommuner at skabe store, bæredygtige institutionsenheder på bekostning af dagplejen. Vi har set meget kedelige eksempler på, at man foretager disse underlægninger uden på nogen måde at inddrage dagplejen i processen, ligesom man ikke lytter til dagplejens høringsvar. Konsekvensen er, at man får lavet en struktur, som ikke levner ret mange chancer for, at dagplejepædagogikken kan trives og videreudvikles.

Men dagplejepædagogikken er alt for værdifuld til, at den skal satses i de kommunale omstillinger på dagtilbudsområdet. Vi er parate til at kæmpe for dagplejepædagogikkens fortsatte mulighed for eksistens og trivsel.

Med de tendenser som har vist sig på dagtilbudsområdet - omstilling, underlægning, privatisering og øget frit valg - er der virkelig brug for, at vi står

sammen. Det gælder også i forhold til den nye kommunalreform. Vi får brug for et stærkt netværk, hvor vi kan udveksle og bruge hinandens erfaringer.

FOA Kongres 2004

2004 er kongresår. Det betyder, at der skal træffes væsentlige beslutninger, ikke bare om hvilke opgaver forbundet fremover skal løse, men lige så vigtigt – hvor og hvordan de prioriterede opgaver skal løses.

Vi skal diskutere, hvordan fremtidens faglige organisation skal se ud. Nogle af de mennesker, som vi gerne vil arbejde for, vælger os fra, og konkurrencen om medlemmerne er skærpet. Men hverken FOA, eller fagbevægelsen generelt, er blevet overflødige – snarere tværtimod. Vi har gennem flere årtier nået store resultater både på arbejdsmarkedet og i velfærdssamfundet som helhed. Men det, vi i fagbevægelsen har været med til at skabe, er under angreb. Det kræver, at vi står sammen og gør en aktiv indsats.

På kongressen vil vi høre mere om debatoplægget ”*Syv skridt frem mod kongressen*”, pjecen ”*Du og FOA i fremtiden*” og kongresforslaget ”*FOA i bevægelse*”. Derfor vil jeg kun kort nævne, at kongresforslaget er bygget op omkring værdierne tryghed og faglighed. I pædagogisk sektor er vi med til at sikre trygheden hos vores medlemmer. For eksempel står vi overfor en meget stor opgave i forbindelse med kommunesammenlægningerne, hvor vi gennem overenskomstforhandlinger skal sikre, at medlemmerne får gode arbejdsforhold og aftaler i de nye kommuner, som mindst svarer til dem, de har i dag.

Faglighed

Vi har arbejdet aktivt med faglighed i sektoren i mange år. Derfor er ”*FOA i bevægelse*” ikke nyt for os. Set fra vores synsvinkel opnår man faglighed ved at dykke ned i et fagområde, fordybe sig i sit fag og reflektere over fagets praksis. Fagligheden udvikles ikke kun gennem uddannelse, men også gennem de erfaringer man gør sig i det daglige arbejde.

Når man er i besiddelse af faglighed, bliver man i stand til at tale om sit fagområde med andre. Det er vigtigt at sætte ord på fagligheden. Først og fremmest fordi det giver bedre muligheder for at forhandle sig frem til en

bedre løn, men også fordi det giver faglig identitet. Det giver stolthed over faget, og det giver øget selvværd.

I sektoren ser vi faglighed som kernen i vores arbejde. Gennem en veldefineret faglighed kan sektoren klæde faggrupperne på til at imødegå de krav, der stilles til fremtidens arbejdsopgaver. Vi kan sørge for, at medlemmerne ikke kommer til at halte bagud uddannelsesmæssigt, hvilket bliver afgørende på fremtidens arbejdsmarked.

På årsmødet i pædagogisk sektor den 18. september 2003 spurgte vi deltagerne om, hvad faglighed var for dem. De svarede, at faglighed er med til at give medlemmerne faglig identitet, en fælles forståelse, udvikling af deres fag og kompetencer samt muligheder for at påvirke tidens tendenser på fagområdet.

Vi har fået en række henvendelser fra pladsanvisere, som nu er en faggruppe, der møder op til vores faggruppelandsmøder. Det vil sige, at vi har fået en aktiv gruppe af pladsanvisere, hvilket blandt andet vil få betydning for deres overenskomstkrav ved overenskomstforhandlingerne. Det betyder også, at vi nu kan komme i gang med at arbejde med fagligheden inden for denne faggruppe.

For hele dag- og døgnområdet, som er organiseret i vores afdeling, LFS, gælder det, at de selv arbejder med faglighed og udvikling af områdets arbejdspladser. Som bekendt er afdelingerne suveræne, og sektoren er alene med, når der forhandles overenskomst for LFS' faggrupper.

Synlighed

Faglighed skaber ikke alene fællesskab. Den kan også bruges til at skabe synlighed. Vi skal være mere synlige både centralt og lokalt. Fokus på faglighed skal være med til at øge forståelsen for indholdet i vores arbejde. Det kræver, at vi både kendes og genkendes af os selv og andre. Vi skal fortælle om vores faglighed.

Et eksempel på, hvordan vi kan blive mere synlige, er sektorens støtte til udarbejdelse af en video om legepladspersonalet. Den forventes færdig i midten af oktober 2004. Videoen skildrer legepladspersonalets pædagogiske arbejde. Videoen er dermed med til at underbygge og synliggøre faggruppens faglighed.

En anden måde, som vi kan synliggøre vores faglighed på, er f.eks. ved at oplyse kommunerne om vores faggruppers kvaliteter. Det har vi blandt andet gjort for de pædagogiske konsulenter. I marts 2003 udarbejdede vi en pjece, der skildrer konsulenternes arbejdsopgaver samt deres faglige viden og erfaring med at udvikle kvalitet i dagtilbud. Pjecen blev sendt til alle landets kommuner, og den har været med til at fremme deres synlighed i det kommunale landskab. Der vil senere blive udgivet en bog om de pædagogiske konsulenteres arbejdsområder, som giver en grundigere og mere nuanceret beskrivelse af faggruppens arbejdsforhold.

I det år der er gået, har vi desuden udarbejdet to undersøgelser af arbejdsmiljøet for henholdsvis dagplejerne og omsorgsmedhjælperne. Resultaterne af undersøgelsen for dagplejerne er sendt ud til afdelingerne, mens undersøgelsen af omsorgsmedhjælpernes arbejdsmiljø har resulteret i en pjece, der er sendt til alle omsorgsmedhjælpere. Pjecen skulle gerne hjælpe dem videre i deres arbejde med det psykiske arbejdsmiljø.

Også på dagplejeområdet arbejder vi ihærdigt med synligheden. Blandt andet har vi fået professor Per Schultz Jørgensen til at interessere sig for området. Ved sidste landskonference præsenterede han hæftet ”*Dengang i dagplejen*”. I øjeblikket arbejder han på en opfølgning med en bog om samme tema. Den har arbejdstitlen ”*En dag i dagplejen*”, omtales på landskonferencen 2005 og udkommer i efteråret 2005.

Udvikling af dagplejens pædagogik

På dagplejekområdet har vi fået dokumenteret, at der eksisterer en særlig dagplejepædagogik. Allerede i 2003 fik dagplejepædagogikken det blå stempel, da cand.psyk. John Andersen, cand.pæd. Søren Gundelach og konsulent Kjeld Rasmussen udarbejdede rapporten ”*Børnene med i hverdagen - Dagplejepædagogik*”. En række anerkendte forskere Erik Sigsgaard, Ida Wenzel Winther, Per Schultz Jørgensen, Lis Nielsen og Bettina Dybbroe indgik i den baggrundsgruppe, der drøftede pædagogikken i dagplejen.

Dagplejepædagogikken blev dokumenteret som en *dagligdags*pædagogik. Den tager udgangspunkt i den hjemlige og familiære ramme, som er særlig for dagplejen, og som giver nogle muligheder for at anvende en særlig pædagogik til at udvikle barnet. Det, vi skal til at arbejde videre med, er at synliggøre og videreudvikle dagplejepædagogikken som en bevidst pædagogisk metode.

Faglig anerkendelse og identitet

I pædagogisk sektor venter vi ikke på, at andre skal tage initiativ på dagplejens vegne. Med forskning og hårdt arbejde har vi fået slået fast, at dagpleje er et fag. Faget dagpleje har udviklet sig fra at være pasning i trygge rammer til at være et tilbud om udviklende omsorg. Vi har selv sat gang i denne positive udvikling, og den vil vi følge op på.

Derfor har vi arbejdet sammen med forskeren Erik Sigsgaard. På landskonferencen 2004 præsenterede han en række såkaldte ”dimensioner” til at måle dagplejepædagogikkens kvalitet, for eksempel en kropsdimension og en natur- og teknikdimension. Lidt kort forklaret handler de to nævnte dimensioner om måden, dagplejeren udnytter de forhåndenværende ting i hverdagen til at lære børnene om natur og teknik, og til at bruge deres egen krop. Det kan være børnene er med til at arbejde i køkkenhaven, at de får lov at sanse jorden under neglene, at smage en nyopgravet gulerod og at pjaske sig rigelig

våd og ren bagefter på badeværelset. Alle de ting som vi har gjort i dagplejen igennem mange år, og som i virkeligheden er læring på et meget højt niveau.

Med Erik Sigsgaards forskning får vi sat ord på den dagplejepædagogik, som vi kender så godt. Vi får et sprog til at fortælle andre om, hvad der er så særligt ved dagplejen. Erik Sigsgaards forskning er ikke bare med til at kvalificere dagplejen som et dagtilbud af høj kvalitet. Det er også med til at sætte fokus og ord på vores faglighed. Vi har længe arbejdet med faglighed i sektoren. Efter denne kongres bliver faglighed en klar kerneværdi og prioriteret opgave for forbundet. Faglighed skal være den røde tråd i sektorens arbejde. Vi skal skabe faglig identitet og faglig anerkendelse for medlemmerne i pædagogisk sektor.

Uddannelse og undervisningsmateriale

Med afsæt i de dimensioner og den forskning, som Erik Sigsgaard præsenterede på landskonferencen 2004, har vi indgået en aftale med ham om, at han frem mod landskonferencen 2005 arbejder videre med dagplejens pædagogik. Sammen med to studerende vil han gennem en række interviews og filmoptagelser fra dagplejen undersøge dagplejens særlige pædagogiske kvaliteter nærmere. Efterfølgende vil han udarbejde et undervisningsmateriale, der består af en video og et undervisningshæfte. Undervisningsmaterialet vil blive sendt til samtlige udbydere af uddannelser og kurser for dagplejere og dagplejepædagoger. Dagplejepædagogikken gør dagplejen til et kvalitetstilbud, som vi gerne vil gøre opmærksom på. Det er vigtigt, at undervisere i pædagogik kender og anerkender dagplejens pædagogik.

Med anerkendelsen af dagplejens pædagogik er vi kommet langt. Men i pædagogisk sektor har vi ambitioner om at komme endnu længere. Dagplejens pædagogik skal være en del af pædagoguddannelsen. Med uddannelsesmateriale om dagplejens pædagogik og med en uddannelse, der er specielt rettet mod pædagoger i dagplejen, vil vi i 2005 have nået en del af vores mål. CVU Øst og CVU Storkøbenhavn har netop sammen udbudt de første moduler rettet mod pædagoger i dagplejen. Det sker i en erkendelse af, at der er forskel på at være pædagog i dagplejen og i en daginstitution.

Udviklingen af dagplejens pædagogik er med til at udvikle de arbejdspladser, vi som forbund har et medansvar for. I pædagogisk sektor er vi overbeviste om, at en styrket faglig identitet og anerkendelse også vil få dagplejens arbejdsgivere og vore samarbejdspartnere til at lytte til os.

Pædagogiske læreplaner

Det tidligere Socialministerium vedtog i foråret loven om pædagogiske læreplaner. De trådte i kraft den 1. august 2004. I pædagogisk sektor har vi deltaget aktivt i ministeriets arrangementer og tiltag i forbindelse med de pædagogiske læreplaner. Vi har fået indflydelse ved at afgive hørings svar og ved aktivt at deltage i debatten. Det betyder blandt andet, at ministeriet fastlægger forskellige mål for dagplejen og institutionerne. Det sker i en erkendelse af, at der er tale om to forskellige, men ligeværdige typer af dagtilbud.

Vi er enige i, at børne- og familierpolitikken skal højere op på den politiske dagsorden. Der skal skabes helhed og sammenhæng – ikke bare i børns hverdag – men i de dagtilbud, vi tilbyder vores børn. Derfor er det som udgangspunkt også godt at sætte fokus på, hvad det er, børn får ud af at være i dagtilbud. Her tænker vi ikke mindst på de svage og udsatte børn.

Vi ser ikke de pædagogiske læreplaner som en ny opgave, der vil medføre et stort merarbejde. Allerede i dag arbejder vi aktivt med mange af de ting, som ministeriet nu har indført som lov. De fleste af ministeriets krav til pædagogiske læreplaner er opfyldt i de virksomhedsplaner, der er udarbejdet i hver enkelt kommune. Vi ser læreplanerne som en udbygning af virksomhedsplanerne med et endnu større fokus på det pædagogiske indhold. Det giver os endnu en mulighed for at få sat ord på vores faglighed og på det arbejde, som vi er stolte af at udføre. En beskrivelse af vores hverdag med børnene og det store pædagogiske arbejde, som udføres i dagplejen, vil ikke alene øge forståelsen for vores arbejde, det vil også bidrage til den anerkendelse af dagplejen og dagplejens pædagogik, som vi hele tiden kæmper for.

Fokus på det store arbejde, som vi udfører i dagtilbuddene i dag, bør dog også tydeliggøre behovet for hvilke ressourcer, der skal til for at *klare* den opgave. Som så mange andre tiltag, har de pædagogiske læreplaner også sine

begrænsninger. Vi vil gerne understrege, at sektoren ikke ønsker, at læreplanerne skal bruges til at forberede helt små børn til skolegang. Vi er heller ikke enige i ministeriets vurdering af, at pædagogiske læreplaner kan bryde negativ social arv. Der er ingen forskning, der beviser denne sammenhæng. Til gengæld ved vi, at kvalitet i dagtilbud koster. Og at det gør en forskel for svage børn.

I forvejen er der generelt for lidt plads og for lidt personale til at opfylde de krav, som forældre stiller til dagtilbudsområdet. Derfor er vi betænkelige ved de ganske få ressourcer, der afsættes til at løse den kompetenceudviklingsopgave, der ligger på bordet nu. Der er brug for efteruddannelse og redskaber, der gør det muligt for de ansatte ledere at få teorien til at leve i praksis, når de efter endt kursus vender tilbage til deres arbejdsplads.

Frit valg og puljeordninger

Regeringen har som nævnt været meget aktiv på dagtilbudsområdet. Frit valg og private puljepasningsordninger er blevet en ny og større del af dansk børnepasningspolitik. Frit valg mellem kommuner blev indført den 1. januar 2004, og regeringen har planer om at fremsætte et nyt lovforslag, der skal gøre det lettere for forældrene at få passet deres børn privat. Et lignende forslag blev ellers forkastet kort før sommerferien.

Debatten om de private puljeordninger tog fart da DR1 den 25. november 2003 viste et negativt billede af de private puljeordninger. Blandt andet for at ingen skulle forveksle puljepasserne med kommunale dagplejere, reagerede vi i sektoren ved, at:

- Udsende en pressemeddelelse
- Skrive et brev til afdelingerne med forslag til et læserbrev til lokalpressen
- Kontakte alle medier for at gøre opmærksom på forskellen mellem dagplejere og puljepassere.

DR P1 bragte den 27. november 2003 et interview om sagen, og DR udsendte en besked ud til alle nyhedsoplæsere om ikke at kalde puljepassere for dagplejere. Desuden formulerede vi i samarbejde med PMF, SL og BUPL et kritisk brev til den daværende Socialminister. Ligesom sektoren skrev et brev til ministeriet med krav om, at tilsynsreglerne for kommunal og privat pasning bliver de samme.

Som en reaktion på debatten endte Socialministeren i øvrigt med at trække sit lovforslag om yderligere privat pasning. Socialministeriet valgte også at få undersøgt den private dagpasning nærmere. Det har resulteret i to netop offentliggjorte rapporter, dels om puljeordningernes omfang og karakter, og dels kommunernes tilsyn med dagtilbud til børn og privat pasning.

Socialministeriets rapporter

Rapporterne viser, at den kommunale dagpleje leverer en bedre kvalitet, fordi ordningen har en lavere normering, mere pædagogik og et hyppigere og mere udviklingsorienteret tilsyn. Rapporterne underbygger, hvad vi hele tiden har sagt: Privat pasning har sin pris.

I de private dagplejelignende pasningsordninger er der i gennemsnit 4,5 pladser pr. ordning. I kommunal dagpleje passer hver enkelt dagplejer i gennemsnit 3,4 børn. De private dagplejelignende ordninger kan slet ikke matche den tætte voksenkontakt, der er kendetegnende for dagplejen.

Konklusionen er også, at der er tydelige forskelle på tilsynet – både hvad angår hyppighed og indhold. I den kommunale dagpleje besøger dagplejepædagogen dagplejeren otte eller flere gange i gennemsnit om året. I de dagplejelignende puljeordninger har kommunerne kun aflagt ét besøg i 45 pct. af kommunerne. I 25 pct. af kommunerne har de slet ikke besøgt en eneste af deres dagplejelignende puljeordninger i 2003.

Det er altså knap nok tilsyn med den enkelte private børnepasser, og pædagogisk vejledning er der heller ikke noget af. Den udvikling af pædagogikken og den enkelte dagplejers kompetencer, som prioriteres så højt i dagplejen, eksisterer ikke i de private pasningsordninger. Det er klart, at de er billigere, men det hænger jo sammen med en ringere kvalitet. Spørgsmålet er, om det er det, forældrene efterspørger? Næppe.

I en undersøgelse af brugertilfredsheden fra maj 2004 lavet af København, Århus, Odense, Ålborg, Esbjerg og Randers kommuner, konkluderes det, at 93,2 pct. af forældrene er tilfredse med dagplejen. Dagplejen har i undersøgelsen den største andel ”meget tilfredse”-forældre – næsten 70 pct..

Ikke engang tidligere socialminister og nuværende familieminister Henriette Kjær (K) ønsker at få passet sine børn i en privat pasningsordning. Hun svarer i Berlingske Tidende den 30. marts 2004 som følger: ”Nej, det ville jeg ikke. Jo, hvis jeg ikke kunne få andet, men ellers vil jeg gerne have at mine børn kommer ud blandt andre børn og lærer at begå sig...”. Det er netop sagens kerne: Forældrene

vælger kun privat pasning, hvis de ikke kan få deres foretrukne valg i form af den kommunale pasning.

I sektoren har vi udsendt en pjece om *Private Børnepasningsordninger* til afdelingerne. Den beskriver indholdet i alle de nye ordninger, ligesom lovene bag ordningerne gennemgås i pjecen. I forbindelse med Socialministeriets nye rapporter har sektoren lavet en opsummering af rapporternes konklusioner og sendt den til afdelingerne i juni 2004.

Omstilling i dagtilbud

Når vi taler om kvalitet i dagtilbud, er vi også nødt til at se på, hvordan vores arbejdsgivere – kommunerne – og Kommunernes Landsforening (KL) ønsker at sætte rammerne for vores arbejde. Tidens mantra er enhedsledelse, dvs. færre ledere, der skal lede større områder. På sigt er målet med enhedsledelse nogle steder én fælles ledelse af skoler, SFO, daginstitutioner og dagplejen. Børne- og Kulturchefforeningen støtter KL's vision.

Det har længe været sektorens holdning, at vi ikke ønsker at deltage i forhandlinger om strukturændringer på dagtilbudsområdet, fordi ændringerne medfører nedlæggelse af dagplejens ledelse. Vi ønsker ikke, at dagplejen skal betale prisen for omstillingerne på dagtilbudsområdet, men vi er nødt til at erkende, at hvis vi vil opnå indflydelse på fremtidens strukturer, skal vi i dialog med kommunerne.

Omstillingerne er allerede i fuld gang i mange kommuner. Derfor afholdt sektoren en temadag den 7. september 2004, hvor vi satte strukturreform, kommunesammenlægning, omstilling og fælles ledelse af dagtilbud til debat.

I forbindelse med temadagen fik sektoren lavet en undersøgelse af kommunernes omlægninger på dagtilbudsområdet. Den viser, at dagplejen i 19 kommuner er lagt under eller sammen med institutionerne. I 20 kommuner er man i gang med at gennemføre en under/sammenlægning, og i 20 kommuner har man planer om under/sammenlægning. 16 kommuner har droppet planerne under forhandlingerne. I fire kommuner er dagplejen lagt delvis ind under/sammen med institutionerne, mens man i ni kommuner har et samarbejde om gæstepleje.

Under- eller sammenlægning

Der har været en del diskussion om, hvorvidt vi skal kalde omstillingerne for underlægning eller for sammenlægning. I bestyrelsen holder vi fast ved følgende definitioner:

- Når en kommune fjerner dagplejens selvstændige ledelse, og når dagplejen skal ledes af en institutionsleder, så er der tale om underlægning
- Hvis dagplejen derimod bliver anerkendt som et ligeværdigt og selvstændigt pasningstilbud samt bliver repræsenteret i ledelsen på dagtilbudsområdet, så vil vi gerne kalde det for sammenlægning.

Sammenlægning og underlægning er udtryk for to forskellige måder at organisere dagtilbudsområdet på. Vi siger ikke kategorisk nej til udvikling og omstilling. Vi vil gerne være med til at skabe helhed i børns liv og bedre overgange mellem dagtilbud. Men det skal ikke være på bekostning af dagplejens særlige kvaliteter.

For sektoren er omlægningerne på dagtilbudsområdet ikke blot en administrativ strukturændring. Ændringerne vil få indflydelse på både kvaliteten og pædagogikken. En klar forudsætning for, at vi kan gå ind i et konstruktivt samarbejde, er, at dagplejen og daginstitutionerne anerkendes som to ligeværdige dagtilbud. Vi siger stadig nej til fjernelse af dagplejens selvstændige ledelse, og vi siger nej til underlægning. Derimod vil vi gerne være med til at *samarbejde* om at udvikle dagplejen.

Det er vigtigt, at vi er med i de arbejdsgrupper, der udarbejder forslag til den fremtidige struktur. Dagplejens faglighed skal tænkes med ind i den nye organisation. Forudsætningen for velfungerende dagtilbud i kommunerne er, at alle parter i processen høres, behandles ligeværdigt og med respekt. Medejerskab er ikke kun vigtig for arbejdsgiverne – det er også afgørende for medarbejderne og dermed for resultatet af forandringerne.

Individuelle forhandlinger

Mange af vores medlemmer arbejder allerede under nye strukturer, og mange flere står overfor strukturændringer. For at kunne støtte medlemmerne, skal vi gå ind i forhandlingerne med kommunerne om fremtidens strukturer på dagtilbudsområdet. Som udgangspunkt vil vi føre individuelle forhandlin-

ger med hver enkelt kommune. Vi kan ikke anbefale en bestemt model, fordi der er lokale forskelle både på kommunernes størrelse og geografi.

Alligevel vil vi fremhæve de positive egenskaber ved distriktsledelse, fordi modellen gør det muligt at respektere dagplejen som et særligt dagtilbud. Ved distriktsledelse kan dagplejen fortsætte som en udelte, selvstændig enhed, der fungerer på lige fod med de distriktsinddelte institutioner.

Det vigtigste for os i enhver forhandling med kommunerne er at finde frem til en model, der tager hensyn til, at dagplejepædagogikken fortsat kan trives og videreudvikles. Dagplejepædagogikken er udviklet i et uundværligt samarbejde mellem dagplejere, dagplejepædagoger og dagplejeledere. Derfor er det et stort problem for den fremtidige udvikling af dagplejen, hvis den ene del af dette samarbejde forsvinder. Dagplejens ledere og pædagoger sikrer udviklingen af vores værdigrundlag, derfor skal vi kæmpe for at bevare ikke alene dagplejens ledelse, men også dagplejens egne pædagoger i en fremtidig struktur.

Erfaringsudveksling

Frem mod landkonferencen 2005 vil vi følge udviklingen i omstilling på dagtilbudsområdet tæt. Kommunesammenlægninger og helhed i kommunernes dagtilbud er et af emnerne på landskonferencen. Pædagogisk sektor vil gerne medvirke til, at man kan bruge hinandens erfaringer i dagplejen. Derfor vil vi beskrive en række kommuners erfaringer med under/sammenlægninger i et hæfte, som vil blive uddelt til landskonferencens deltagere.

Mange kommuners argumentation for at lægge dagplejen under/sammen med daginstitutionerne er, at det skaber helhed i børns liv. På landskonferencen vil vi dokumentere, at den helhed, kommunerne efterlyser, allerede eksisterer, idet dagplejen og daginstitutionerne også i dag arbejder meget tæt sammen. Vi vil samle eksempler på dette gode samarbejde i et hæfte, og også dette bliver udleveret til landskonferencens deltagere.

Kommunalreformen

Det nye kommunale landkort er så småt begyndt at tage form, men vi ved endnu ikke helt, hvordan det ender med at se ud. Den 1. januar 2005 skal kommunerne have indsendt deres aftaler til Indenrigsministeriet, og først da ved vi klar besked med kommunernes aftaler.

Enhver omstillingsproces medfører utryghed. Den nye kommunalreform er ingen undtagelse. Overordnet set har Hovedbestyrelsen i juni 2004 vedtaget en plan for den samlede indsats i forbindelse med kommunalreformen. Der er afsat 10 mio. kr. til indsatsen, og arbejdet med kommunalreformens generelle emner skal varetages af en nedsat styregruppe.

I pædagogisk sektor er vi allerede gået i gang med at forberede vores medlemmer. Da vi afholdt temadagen om strukturreformen og omstillinger på dagtilbudsområdet, var et af formålene at give medlemmerne mulighed for at udveksle erfaringer og at danne netværk. Vi har opfordret til at man tager kontakt til dagplejen i de kommuner, man evt. skal lægges sammen med, så man sammen kan lave en plan for, hvordan dagplejen kan bestå i den nye kommende kommunestruktur.

Vi vil gøre en kæmpe indsats i sektoren - kommunalreformen vil være vores højest prioriterede opgave de næste par år. Men også lokalt skal der gøres en indsats for at sikre, at man får de bedste aftaler med over i den nye kommune, så man ikke ender med den laveste fællenævner.

Fusionsplaner mellem FOA og PMF

På FOA's hovedbestyrelsesmøde den 13. januar i år, blev det besluttet at give et mandat til forhandlinger med PMF om en eventuel fusion. Den 19. januar 2004 vedtog PMF et lignende mandat på deres hovedbestyrelsesmøde. Det lagde grundlaget for diskussion, undersøgelser og debat om FOA's muligheder i en sammenlægning med PMF.

Siden januar 2004 har vi arbejdet på højtryk for at forberede en eventuel fusion. Tiden har været knap, og det skyldes ikke mindst FOA's egen diskussion af forbundets fremtid – *FOA i bevægelse* – som vi jo diskuterer på denne kongres. For at undgå to omstillings- og forandringsprocesser indenfor en kort periode, har der været store krav til en stram tidsplan for forhandlingerne.

Derfor har vi i sektoren brugt tid og kræfter på fusionsforhandlingerne. Det mest afgørende for os har været sikringen af faggruppernes repræsentation og medindflydelse. Det er vores holdning, at alle faggrupper skal være repræsenteret i bestyrelsen, og at vi skal sikre en så lige repræsentation af uddannede som ikke-uddannede som muligt. Det har vi kæmpet for, og det har vi fået.

Fordelingen efter sektorårsmødet 2005 ser ud som følger:

	Repræsentation	Medlemmer 30. juni 2004
Dagplejere	Fmd./næstfmd. + 3 bestyrelsesmedl.	ca. 21.000
Pædagogmedhjælpere	Fmd./næstfmd. + 3 bestyrelsesmedl.	ca. 26.000
Pædagogiske konsulenter*	1 bestyrelsesmedlem	176

Dagplejepædagoger*	1 bestyrelsesmedlem	1.291
Legepladsansatte*	1 bestyrelsesmedlem	128
Omsorgsmedhjælpere	1 bestyrelsesmedlem	1.300
LFS -døgnområdet*	1 bestyrelsesmedlem	1.438
LFS - dagområdet*	1 bestyrelsesmedlem	4.947

Derudover vil de uddannede pædagoger få en ansat konsulent tilknyttet, som vil deltage i sektorens daglige arbejde. Der er altså sket en sikring af faggruppernes indflydelse og deres repræsentation.

Dialog med de lokale afdelinger

I august og september har jeg sammen med Dennis Kristensen været rundt i landet for at tale med afdelings- og sektorbestyrelser i de pædagogiske sektorer om fusionen. Vi har diskuteret fordele og ulemper ved fusionen, og der har været en livlig debat på møderne.

Herudover har vi afholdt fem regionale TR-møder, hvor Dennis Kristensen, Margit Vognsen, repræsentanter fra PMF's forretningsudvalg samt under tegnede deltog.

Nogle af de ting vi diskuterede, var, om PMF vil overrumple dagplejerne, om der vil blive plads til de uddannede pædagoger, og hvordan den fortsatte udvikling af dagplejens pædagogik kan sikres. Som nævnt tidligere, er de uddannede pædagogers repræsentation sikret, ligesom dagplejens pædagogik ved at blive fremtidssikret. Med Erik Sigsgaards fortsatte forskning og udarbejdelsen af undervisningsmoduler og nye undervisningsmaterialer, så er dagplejens pædagogik for alvor ved at få fodfæste. Der skal mere end en fusion til at ændre den udvikling vi har sat i gang, og allerede på nuværende tidspunkt har vi fået positive henvendelser fra underviserne på AMU-kur-

serne, da de er begejstrede for ideen om nye undervisningsmaterialer målrettet dagplejen.

Det store arbejde, vi allerede har lavet, vil ikke forsvinde ved en fusion med PMF. Tværtimod. Gennem åben dialog og samarbejde kan vi øge kendskabet til dagplejens pædagogik. Sammen er vi i PMF og pædagogisk sektor enige om, at vi kan skabe en større forståelse for vores pædagogiske arbejde i fællesskab. Der vil i højere grad blive lyttet til det vi siger, fordi vi både kan udtale os om institutionernes og dagplejens pædagogik.

Som BUPL udtrykker det i deres eget blad Børn og Unge nr. 19/2004, så taler stadig flere forhold for, ”at BUPL’s dage som den største pædagog-organisation i Danmark snart er omme. Førerpositionen går tabt, hvis PMF slår sig sammen med FOA”. Sammen med PMF bliver vi den største organisation på det pædagogiske område, og det vil øge vores handlekraft og synlighed. Ikke alene i forhold til at få udviklet flere relevante kursustilbud, men sammen kan vi stå stærkere ved overenskomstforhandlingerne.

Noget andet vi har diskuteret er, om vi som noget nyt skal til at arbejde med institutioner og deres pædagogik. Men det gør vi faktisk allerede, idet FOA’s pædagogiske afdeling i København, LFS, arbejder aktivt med såvel dag- som døgninstitutionspædagogikken. Årsagen er, at flere af vores medlemmer i dag arbejder under nye ledelsesformer rundt om i kommunerne. Der indføres områdeledelse, distriktsledelse eller fælles ledelse. Andre steder forsvinder dagplejens selvstændige ledelse, og ledelsen overtages af en daginstitutionsleder. Derfor kommer daginstitutionerne ind i dagplejens hverdag, og vi har en klar forpligtelse til at hjælpe de medlemmer, der allerede i dag er underlagt daginstitutionerne. Derfor – fusion eller ej – så skal vi til at arbejde med pædagogisk udvikling både for dagplejen og daginstitutionerne.

Det er altid svært at spå om fremtiden, og derfor også svært at udtale sig om hvorvidt fusionen vil lykkes. Der er mange synspunkter og det er overraskende, at nej-sigerne fokuserer mere på PMF’s mulighed for at bevare en fagforening efter fusionen, end på de mange fordele der er ved fusionen. Min holdning er, at vi har aftalt en god fagpolitik for vores område efter fusionen, der sikrer alle vores faggrupper i sektoren. Således at vi kan fokusere

på det vi har til fælles, bl.a. udviklingen af hele dagtilbudsområdet i fremtidens velfærdssamfund. Det er en spændende opgave for os og der er ingen tvivl om, at vi får meget større indflydelse sammen.

Jeg er ikke i tvivl om, at fusionen vil medføre et øget samarbejde med BUPL, hvilket også, i mine øjne, er en fordel. Ligeledes vi vil stå stærkere ved overenskomstforhandlingerne, Ny Løn – eller hvad vi nu skal kalde den lokale løndannelse – uddannelse, høringsvar ved nye lovforslag eller ved økonomiske besparelser.

Et så stort pædagogisk forbund, som vi vil blive efter fusionen, bliver svær at overse. Det opvejer klart de eventuelle problemer der er forbundet med en fusion, problemer som vi skal og må løse i fællesskab.

Tak for jeres opbakning

Afslutningsvis vil jeg gerne sige mange tak til alle, der har hjulpet og støttet sektorens arbejde i det forløbne år. Tak til sektorbestyrelsen for jeres opbakning. Tak til jer, der har gjort et stort stykke arbejde i baggrundsgrupperne, og tak til alle, der har brugt tid og kræfter på at hjælpe os med at gennemføre undersøgelser og udarbejde hæfter. Uden jeres indsats ville det ikke være muligt at lave et så relevant og kvalificeret materiale.

Jeg vil også gerne takke alle fra lokalsektorerne og afdelingerne for jeres opbakning og hjælp. Og tak til sektorens personale for jeres store daglige indsats.

Det betyder uendeligt meget for mig at have et bagland, der bakker mig op – også når jeg får nogle af mine lidt mere besværlige ideer. I er gode til at tage imod dem som en udfordring, og derfor lykkes det som regel også at gennemføre dem.

Noget der har betydet utroligt meget, er den opbakning og støtte vi har fået fra vores nye forbundsformand Dennis Kristensen. Den tillid han har vist os, har givet mig mod til at afprøve nye ideer og tage springet i forhold til nye udfordringer. Tak for det.

Tak for ordet.

**Forbundet af
Offentligt Ansatte**

Stauings Plads 1-3
1790 København V

Tlf.: 46 97 26 26
www.foa.dk